

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-91>

УДК 338.48

ПРИГОДНИЦЬКИЙ ТУРИЗМ: ЗАСАДИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

ADVENTURE TOURISM: PRINCIPLES OF INNOVATIVE DEVELOPMENT

Мельник Максим Вікторович

аспірант,

Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського

ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-8063-4908>

Голод Андрій Петрович

доктор економічних наук, професор,

Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9022-3475>

Melnyk Maksym, Holod Andrii

Ivan Boberskyi Lviv State University of Physical Culture

У статті досліджено основні засади інноваційного розвитку пригодницького туризму як перспективного сегмента туристичної індустрії. Акцент зроблено на ролі інноваційної діяльності у створенні нового туристичного продукту, впровадженні сучасних інформаційних і телекомунікаційних технологій, розвитку інфраструктури та застосуванні маркетингових інновацій. Виокремлено ключові фактори впливу на інноваційний потенціал цього виду туризму, серед яких сталий розвиток, адаптація до змін споживчих запитів, конкурентоспроможність, технологічні новації та розширення географії туризму. Зазначено, що інновації дозволяють формувати унікальний досвід для туристів, підвищуючи ефективність туристичних підприємств. Розглянуто підходи до інтеграції інновацій у туристичну діяльність на основі аналізу існуючих моделей і перспектив їхнього застосування.

Ключові слова: пригодницький туризм, інновації, туристичний продукт, інноваційний потенціал, сталий розвиток, конкурентоспроможність, туристична індустрія.

The study investigates the foundations of innovative development in adventure tourism, emphasizing its significance as a dynamic and rapidly evolving segment of the tourism industry. The research aims to explore the potential of innovation in enhancing adventure tourism experiences, fostering competitiveness, and adapting to contemporary challenges in the global tourism market. The relevance of this topic is driven by the growing demand for unique and tailored travel experiences, as well as the necessity to address sustainability and technological integration within the tourism sector. The methodology employed in the research includes a systematic analysis of the key factors influencing the innovative potential of adventure tourism. Comparative and analytical methods were utilized to evaluate the role of technology, infrastructure development, and market adaptation in shaping innovative strategies. Practical examples and hypothetical scenarios were examined to identify patterns and predict trends in the evolution of adventure tourism offerings. The findings reveal that innovation serves as a critical driver of growth in adventure tourism, enabling the development of unique and comprehensive tourism products. Technological advancements, such as digital tools and eco-friendly solutions, were found to significantly enhance the quality and sustainability of services. Furthermore, the creation of new routes and experiences, supported by strategic marketing initiatives, contributes to the expansion of the adventure tourism market. The integration of customer-oriented approaches, combined with environmental and cultural considerations, enhances the overall appeal of this tourism segment. The practical value of the study lies in its ability to provide a framework for stakeholders in the tourism industry to implement innovative strategies effectively. The insights gained can guide businesses, policymakers, and regional developers in optimizing resources and fostering sustainable growth. By addressing current challenges and capitalizing on emerging opportunities, the findings of this research contribute to the broader understanding of innovation's role in transforming adventure tourism into a cornerstone of the modern travel industry.

Keywords: adventure tourism, innovation, tourism product, innovation potential, sustainable development, competitiveness, tourism industry.

Постановка проблеми. Сучасний розвиток туризму характеризується високими темпами зростання, що охоплює широкий спектр послуг і сферу гостинності, пропонуючи нові способи взаємодії з природним середовищем і унікальні враження для споживачів. У результаті впровадження інновацій у туристичну галузь формуються нові напрями туризму, одним із яких є пригодницький туризм. Значне зростання популярності цього виду туризму протягом останнього десятиріччя обумовлює необхідність його детального наукового вивчення, особливо з урахуванням туристичного потенціалу територій, на яких передбачається його розвиток. Актуальність дослідження пригодницького туризму зумовлена наявністю відповідних природних і рекреаційних ресурсів, зокрема в Україні, яка має значний потенціал для розвитку цього виду туристичної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження низки вчених, присвячені вивченню пригодницького туризму та інновацій у цій галузі, формують цілісне уявлення про сучасний стан і перспективи розвитку цього сегмента. Зокрема в Україні такими питаннями займалися Ф. Ф. Шандор та М. П. Кляп [1], О. О. Любіцева, Є. В. Панкова, В. І. Стафійчук [2] та ін. Проблематика впровадження інновацій у туризмі розглядалася багатьма вченими, які акцентували увагу на необхідності адаптації до сучасних викликів. Зокрема цьому напрямку дослідження присвячені праці таких науковців як С. М. Ілляшенко [3], І. А. Жукович [4], Н. Й. Шуптар-Пориваєва, О. Р. Губанова, М. О. Попова, О. С. Андрущенко [5] та ін. Зважаючи на широкий спектр існуючих досліджень, можна зробити висновок, що пригодницький туризм є важливим об'єктом наукового аналізу завдяки його високому потенціалу для регіонального розвитку, підвищення конкурентоспроможності та формування інноваційних підходів у туристичній діяльності. Однак подальше дослідження цього сегмента, особливо з акцентом на його інноваційний потенціал, залишається актуальним завданням.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Розвиток пригодницького туризму залежить від комплексу статичних і динамічних факторів, які включають природно-кліматичні, географічні, культурно-історичні, демографічні, економічні, соціальні та інші компоненти. Проте недостатній розвиток окремих факторів на певних територіях створює виклики для комплексного розвитку

туристичної галузі. Водночас актуальною є потреба у використанні інноваційних рішень, які дозволяють компенсувати недоліки недостатньо розвинутих елементів за рахунок підсилення інших, більш сприятливих чинників. Значний інтерес науковців викликає саме вплив інновацій на трансформацію туристичної діяльності. В умовах стрімких змін у запитах туристів необхідність впровадження новітніх підходів до організації туристичних послуг стає ключовим чинником підвищення конкурентоспроможності регіонів. Таким чином, проблеми інтеграції інновацій у розвиток пригодницького туризму є важливими не лише для подолання поточних обмежень, але й для формування довгострокової стратегії розвитку туристичної галузі в Україні, і потребують детальнішої уваги.

Формування цілей статті (постановка завдання). З огляду на це, метою статті є дослідження впливу інновацій на пригодницький туризм, виокремлення ключових факторів розвитку інноваційного потенціалу пригодницького туризму, зокрема на прикладі України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вивчення проблематики інновацій бере свій початок з 40-х років ХХ століття, коли основна увага науковців була зосереджена на аналізі інновацій як фундаменту економічного розвитку держав чи підприємств. Однак наприкінці ХХ століття та на початку 2000-х років, у контексті стрімкого зростання світового туризму, інноваційні процеси почали розглядатися не лише в економічному вимірі, а й в інших контекстах. Туризм став однією з таких сфер, де інновації зайняли ключову роль у розвитку туристичної діяльності та створенні туристичного продукту.

У сучасних дослідженнях усе частіше підкреслюється значення інновацій у туризмі як однієї з найперспективніших галузей інноваційного розвитку сфери послуг. Науковці, як вітчизняні, так і зарубіжні, акцентують увагу на тому, що інновації є визначальним фактором розвитку туристичної індустрії, сприяючи її адаптації до сучасних викликів і зростаючих потреб споживачів.

Зважаючи на актуальність теми, важливо здійснити аналіз та порівняння визначень відповідних понять. Різні погляди науковців на поняття «інновація» та «інновація в туризмі» представлені в табл. 1. Примітно, що наразі відсутнє єдине загальноприйняте визначення цих понять, що підкреслює багатовимірність і динамічність досліджуваної проблеми.

Таблиця 1

Основні визначення понять «інновація» та «інновація в туризмі»

Автор	Визначення
Й. Шумпетер	Інновація є головним джерелом прибутку, а він є результатом впровадження новацій: без розвитку немає прибутку, без прибутку немає розвитку [7]
Закон України "Про інноваційну діяльність"	Новостворені (застосовані) і/або вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і/або соціальної сфери [9]
Н. Власова, В. Смирнова, Н. Семенченко	Системні заходи, які мають якісну новизну, що приводять до позитивних зрушень, а також забезпечують функціонування та розвиток галузі в регіоні [12]
В. Новіков	Результат дій, спрямований на створення нового або зміну наявного туристичного продукту, освоєння нових ринків, використання передових інформаційних та телекомунікаційних технологій, вдосконалення надання туристичних, транспортних та готельних послуг, створення стратегічних альянсів для здійснення туристичного бізнесу, впровадження сучасних форм організаційно-управлінської діяльності туристичних підприємств [6]
В. Джинджоян, Т. Тесленко, К. Горб	Процес впровадження нових перетворень у різні сфери діяльності, а також у сферу послуг. Результатом таких перетворень є новація [13]
UNWTO	Це спільні дії між урядами, академічними колами, корпораціями, мікро-, малими та середніми підприємствами (ММСП) і стартапами, інвесторами, підтримуваними бізнес-партнерами (акселератори, інкубатори тощо) та іншими зацікавленими сторонами. Стимулювання успішної туристичної інновації та підприємницької екосистеми вимагає підключення всіх зацікавлених сторін до можливостей співпраці та визначення пріоритетів для розвитку потенціалу в галузі туризму та технологій [14]
S. Brahmabhatt	Процес, за допомогою якого нова ідея або практика стає корисною, нові шляхи, що забезпечують вирішення різних задач для задоволення потреб людей [8]
C. Hall, A. Williams	Створення, прийняття та впровадження нових ідей, процесів, продуктів або послуг, а також здатність змінюватися й адаптуватися [11]
A. Hjalager	Інновації в туристичній галузі характеризуються обмеженими дослідженнями та політичними міркуваннями. Як відправну точку інновацію (на відміну від винаходу) можна визначити як ринкове застосування нових процесів, продуктів або форм організації. Таким чином, самої лише ідеї нового процесу або продукту недостатньо; ідея повинна мати потенціал для комерціалізації і повинна бути розроблена до рівня ринкової перевірки [10].

Джерело: складено автором за [6; 7; 8; 9; 10; 11; 12; 13; 14]

Порівнюючи визначення, представлені в таблиці, слід зазначити, що всі автори сходяться на думці, що інновації є процесом створення новизни, яка базується на існуючих досягненнях, з можливістю їх подальшого видозмінення для розширення меж і розвитку туристичного потенціалу. Інноваційна діяльність у сфері пригодницького туризму спрямована на створення нових або вдосконалення існуючих продуктів, впровадження передових інформаційно-комунікаційних технологій, а також сучасних форм організаційно-управлінської діяльності.

Дослідження розвитку туризму через призмю інноваційного потенціалу та інноваційних

рішень дозволяє виявити фактори, що стимулюють його динамічне зростання. Поєднання понять "інноваційний потенціал" і "розвиток туризму" у єдину концептуальну основу сприяє більш глибокому розумінню природи інноваційного потенціалу розвитку туристичної галузі.

Інноваційний потенціал розвитку туризму проявляється, з одного боку, через ефективність туристичного ринку та рівень задоволеності споживачів, а з іншого боку, через результативність співпраці туристичних підприємств та органів управління різних рівнів. Такий підхід дозволяє комплексно оцінювати роль інновацій у формуванні конкурентоспро-

можності туристичної галузі та її адаптації до сучасних викликів. Основними чинниками, які визначають ступінь інноваційного потенціалу розвитку туристичного ринку, є:

1) економічні – ринкова кон'юнктура ринку і конкуренція як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках;

2) технологічні – рівень розвитку науки і техніки (слабкість матеріальної бази, застарілі технології);

3) політичні і правові – політична, криміногенна обстановка, військові дії на Сході країни, законодавчі зміни у сфері туризму;

4) управлінські – надмірна централізація, узгодження інтересів учасників проектів;

5) ресурсні – природні, виробничі, фінансові, науково-технічні, технологічні, інфраструктура;

6) соціальні і культурні – відсталість економічного розвитку, боязнь нового, невизначеність [6].

Пригодницький туризм, як і туризм загалом, є важливим каталізатором регіональної економіки, здатним залучати до процесу розвитку не лише рекреаційні ресурси, але й ефективніше використовувати виробничий, науково-технічний, соціально-культурний та екологічний потенціал території. Регіональний розвиток, зокрема у сферах туризму та рекреації, безпосередньо залежить від використання внутрішніх ресурсів і можливостей регіону. Інноваційний потенціал туризму певної території формується у взаємозв'язку з її загальним рівнем розвитку, що підкреслює важливість інтеграції туризму у структуру регіональних систем.

Згідно із запропонованим нами раніше визначенням, регіональна туристична система є сукупністю взаємопов'язаних суб'єктів туристичної діяльності, дестинацій, органів управління, закладів освіти та науки, а також інфраструктурних об'єктів і споживачів туристичних послуг [15]. У цьому контексті дослідження інноваційного потенціалу туризму має бути прив'язане до конкретних територій, що дозволить краще виявити ресурси та можливості регіону, визначити дестинації та забезпечити інтеграцію туризму у моделі державного регулювання. Такий підхід сприятиме формуванню комплексної туристичної політики, що враховує особливості функціонування туристичних систем, механізми управління, а також вплив інноваційних рішень на розвиток нових видів туризму та туристичних продуктів.

Пригодницький туризм є яскравим прикладом наслідків впровадження інновацій-

них рішень у туристичній галузі. Він поєднує в собі елементи різних видів туризму, створюючи інноваційний туристичний продукт, який відкриває нові можливості для розвитку туристичної діяльності. Для кращого розуміння природи інноваційного потенціалу пригодницького туризму важливо дослідити, що саме робить цей вид туризму інноваційним.

У табл. 2 наведено ключові фактори, які визначають розвиток інноваційного потенціалу пригодницького туризму. Аналіз цих факторів дозволяє сформувати цілісне уявлення про перспективи розвитку цього сегмента туризму та його роль у підвищенні конкурентоспроможності регіонів.

Однак досліджувати інноваційні шляхи впровадження пригодницького туризму можна не тільки за факторами розвитку. Потрібно аналізувати також шляхи впровадження інновацій. Для кращого розуміння цього процесу слід виокремити такі засади інноваційного розвитку пригодницького туризму, зокрема в Україні.

1. Технологічні інновації (цифровізація туризму, інновації у сфері безпеки, екологічні рішення).

2. Інновації в послугах та пропозиціях (персоналізація турів, їх екологічність та комплексний характер).

3. Розвиток інфраструктури (створення нових туристичних маршрутів; покращення доступу до віддалених місць через розвиток транспортної інфраструктури).

4. Міжнародна кооперація (спільні проекти між різними країнами або регіонами для розробки транснаціональних маршрутів або екскурсій).

5. Маркетингові інновації (інтерактивні платформи та соціальні мережі, співпраця з інфлюенсерами та залучення блогерів).

Висновки. Перспективним напрямом подальших наукових досліджень є розробка стратегій інноваційної діяльності для підприємств, що спеціалізуються на пригодницькому туризмі. Ці дослідження повинні враховувати специфіку інноваційної діяльності в туризмі, принципи застосування інноваційних технологій, сучасні форми інновацій, перспективні напрями їх впровадження, а також фактори, які впливають на інноваційну активність у міжнародному туристичному секторі.

Пригодницький туризм є яскравим прикладом інтеграції інновацій у туристичну діяльність і потребує детального аналізу з боку науковців як вітчизняних, так і міжнародних. На початку XXI століття цей вид туризму

Таблиця 2

Фактори розвитку інноваційного потенціалу пригодницького туризму.

Фактор	Характеристика
Сталість та екологічність	У сучасному світі все більше людей звертають увагу на екологічні аспекти туризму. Туристичні підприємства повинні впроваджувати інноваційні практики для зменшення впливу на довкілля, збільшення енергоефективності, використання екологічно чистих матеріалів та інших рішень, що сприяють сталому розвитку
Зміна конкурентного середовища	Туристична галузь постійно зростає, і з'являються нові гравці на ринку. Інновації допомагають туристичним підприємствам залишатися конкурентоспроможними, залучати нових клієнтів і зберігати існуючу базу. Нові послуги, унікальний досвід або використання новітніх технологій можуть стати вирішальними факторами при виборі туристами конкретного підприємства
Розширення географії туризму	Завдяки зростанню доступності подорожей та зміні візових політик багато країн відкриваються для туристів. Туристичні підприємства можуть впроваджувати інновації, щоб привернути увагу туристів до менш відомих або екзотичних дестинацій, створювати нові маршрути та послуги, які допоможуть подорожуючим досліджувати нові території
Зміна способу комунікації	Соціальні медіа та онлайн-платформи дали можливість туристам ділитися своїми враженнями та рекомендаціями про подорожі. Туристичні підприємства повинні використовувати інновації в маркетингу та комунікації, щоб ефективно просувати свої послуги, залучати впливових блогерів, встановлювати партнерські відносини з онлайн-платформами та створювати унікальний контент для привернення нових клієнтів
Технологічні зрушення	Застосування нових технологій, таких як штучний інтелект, віртуальна реальність, блокчейн та інші, може покращити якість послуг туристичного підприємства, забезпечити персоналізований підхід до клієнтів, забезпечити більш ефективне управління та збільшити задоволення гостей
Зміна споживацьких звичок	Сучасні туристи, особливо молодше покоління, шукають нові та унікальні враження. Туристичні підприємства повинні впроваджувати інновації, щоб задовольнити цей попит та привернути увагу клієнтів.

Джерело: складено авторами

не був масовим через популярність інших туристичних напрямів і недостатню поінформованість споживачів про його особливості. Проте впровадження інноваційних підходів, системне дослідження факторів розвитку та аналіз принципів інновацій у туризмі дозволили науковцям і туристичним підприємствам сформулювати комплексний вид туризму, який поєднує різноманітні активності, такі як альпінізм, скелелазіння, спелеотуризм, кінний туризм, водний туризм, парапланеризм тощо.

Завдяки унікальному підходу до створення туристичного продукту, що базується на інноваціях, пригодницький туризм забезпечує новий рівень комплексності та індивідуалізації послуг, спрямованих на задоволення специфічних потреб туристів. Унікальність цього туристичного продукту, поєднання різних видів активного відпочинку та новаторські рішення в його організації роблять пригодницький туризм важливим і перспективним сегментом туристичної індустрії, який заслуговує на подальше всебічне дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Шандор Ф. Ф., Кляп М. П. Сучасні різновиди туризму: підручник. Київ : Знання, 2013. 334 с.
2. Любіцева О. О., Панкова Є. В., Стафійчук В. І. Туристичні ресурси України: навчальний посібник. Київ : Альтерпрес, 2007. 369 с.
3. Ілляшенко С. М. Управління інноваційним розвитком: проблеми, концепції, методи. Суми : ВТД «Університетська книга», 2003. 278 с.

4. Жукович І. А. Інновації в туризмі: основні теоретичні та практичні аспекти. *Наука та наукознавство*. 2017. № 2 (95). С. 69–81.
5. Шуптар-Пориваєва Н. Й., Губанова О. Р., Попова М. О., Андрущенко О.С. Перспективи інноваційного розвитку туристичної сфери в Україні в умовах коронавірусної кризи. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2020. Вип. 6. С. 90–96. DOI: <https://doi.org/10.36818/2071-4653-2020-6-14>.
6. Новіков В. С. Інновації в туризмі. Туристична бібліотека. URL: <http://www.infotour.in.ua/novikov.htm>
7. Шумпетер Й.А. Капіталізм, соціалізм і демократія / пер. з англ. Київ: Основи, 1995. 528 с.
8. Brahmabhatt S. Development of Innovation in Tourism: Role of Creativity. URL: <https://www.gnlu.ac.in>
9. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 р. № 40-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/40-15>
10. Hjalager A. A review of innovation research in tourism. *Tourism Management*. 2010. Vol. 31. № 1. P. 1–12. Elsevier Science Ltd.
11. Hall C. M., Williams A. *Tourism and innovation*. London : Routledge, 2008. 263 p.
12. Власова Н. М., Смирнова В. В., Семенченко Н. Ю. Інноваційна діяльність в туристичному бізнесі. *Культура народів Причорномор'я*. 2009. № 176.
13. Джинджоян В. В., Тесленко Т. В., Горб К.М. Інноваційні технології в туризмі та гостинності: навчальний посібник. Київ : Видавництво «Каравела», 2022. 340 с.
14. What is innovation? | UN Tourism [Електронний ресурс]. UN Tourism | Bringing the world closer. URL: <https://www.unwto.org/what-is-tourism-innovation>
15. Голод А. П. Безпека регіональних туристичних систем: теорія, методологія та проблеми гарантування: монографія. Львів : ЛДУФК, 2017. 340 с.

REFERENCES:

1. Shandor, F. F., & Klyar, M. P. (2013). *Suchasni riznovydy turyzmu [Modern types of tourism: Textbook]*. Kyiv: Znannia. (in Ukrainian)
2. Lyubitseva, O. O., Pankova, Ye. V., & Stafiyuchuk, V. I. (2007). *Turystychni resursy Ukrainy [Tourist resources of Ukraine: Study guide]*. Kyiv: Alterpress. (in Ukrainian)
3. Illyashenko, S. M. (2003). *Upravlinnia innovatsiinym rozvytkom: problemy, kontseptsii, metody [Management of innovative development: Problems, concepts, methods]*. Sumy: VTD «Universytetska knyha». (in Ukrainian)
4. Zhukovych, I. A. (2017). *Innovatsii v turyzmi: osnovni teoretychni ta praktychni aspekty [Innovations in tourism: Key theoretical and practical aspects]*. *Nauka ta naukoznavstvo*, 2(95), 69–81. (in Ukrainian)
5. Shuptar-Poryvayeva, N. Y., Gubanova, O. R., Popova, M. O., & Andrushchenko, O. S. (2020). *Perspektyvy innovatsiinoho rozvytku turyzmoi sfery v Ukraini v umovakh koronavirusnoi kryzy [Perspectives of innovative development of the tourism sector in Ukraine during the COVID-19 crisis]*. *Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy*, 6, 90–96. <https://doi.org/10.36818/2071-4653-2020-6-14>. (in Ukrainian)
6. Novikov, V. S. (n.d.). *Innovatsii v turyzmi [Innovations in tourism]*. Turystychna biblioteka. Retrieved from <http://www.infotour.in.ua/novikov.htm>. (in Ukrainian)
7. Schumpeter, J. A. (1995). *Kapitalizm, sotsializm i demokratiya [Capitalism, socialism and democracy]* (Trans.). Kyiv: Osnovy. (in Ukrainian)
8. Brahmabhatt, S. (n.d.). *Development of Innovation in Tourism: Role of Creativity*. Retrieved from <https://www.gnlu.ac.in>.
9. *Zakon Ukrainy «Pro innovatsiiny diialnist» vid 04.07.2002 r. № 40-VI [Law of Ukraine "On Innovative Activity" dated 04.07.2002, No. 40-VI]*. Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/40-15>. (in Ukrainian)
10. Hjalager, A. (2010). A review of innovation research in tourism. *Tourism Management*, 31(1), 1–12. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2009.08.012>.
11. Hall, C. M., & Williams, A. (2008). *Tourism and innovation*. London: Routledge.
12. Vlasova, N. M., Smyrnova, V. V., & Semenchenko, N. Y. (2009). *Innovatsiina diialnist v turyzmi [Innovative activity in the tourism business]*. *Kultura narodiv Prichornomor'ya*, 176. (in Ukrainian)
13. Dzhindzhoyan, V. V., Teslenko, T. V., & Gorb, K. M. (2022). *Innovatsiini tekhnolohii v turyzmi ta hostynnosti: navchalnyi posibnyk [Innovative technologies in tourism and hospitality: Study guide]*. Kyiv: Vydavnytstvo «Karavela». (in Ukrainian)
14. UNWTO. (n.d.). *What is innovation? | UN Tourism*. Retrieved from <https://www.unwto.org/what-is-tourism-innovation>
15. Holod, A. P. (2017). *Bezpeka rehionalnykh turyzmykh system: teoriia, metodolohiia ta problemy harantuvannia [Safety of regional tourism systems: Theory, methodology, and issues of assurance]*. Lviv: LDUFK. (in Ukrainian)